

számára is fontos lehetőségekre, a szakdolgozat feltöltésre, illetve az online fizetések megteremtésére. Beszélt a fejlesztés alatt álló, a forrástól – vagyis a kiadótól – kiinduló magyarországi kiadvány nyilvántartó rendszerről. Prioritásként kezelik a szerzői joggal védett művek jogszerű felhasználását, digitalizálását és szolgáltatását. A rendszer alkalmas lesz a teljes gyűjteményi rendszer különböző típusú dokumentumainak tartalmi leírásaira; pl. Don Juan esetében kereshetünk

és vélhetőleg találatot is kapunk a róla szóló művekről, azok előadásairól, az irodalmi alakra vonatkozó információkról, az archetípusról. A közművelődési kormányzat elképzeléseivel összhangban fejlesztéseik során gyűjteményekben és nem annak alegységeiben (könyvtár, múzeum) gondolkoznak.

dr. Kührner Éva

*Szent Atanáz Görögkatolikus
Hittudományi Főiskola Könyvtára*

BETH (Bibliothèques Européennes de Théologie) KONFERENCIA 2019 OXFORD

**„Winning more clients for better libraries: Challenges and solutions”
[Több felhasználót a jobb könyvtárakért: kihívások és megoldások]**

Az idei konferencia helyszíne az oxfordi Wycliff Hall volt, amely a teológiai stúdiumokat folytató anglikán és egyéb protestáns hallgatók (Oxfordi Egyetemhez tartozó) felsőoktatási intézménye és kollégiuma. A 7/24 órában elérhető könyvtár az intézmény falain belül önmagában megérte a kilátogatást. A könyvtár állománya szabadpolcon, a Dewey-féle osztályozásnak megfelelően tematikusan rendezett. A hallgatók az állományt automata kölcsönző állomások segítségével önállóan használhatják, és használják éjjel-nappal. Még éjjel 2-kor is lehetett látni hallgatót, aki buzgón tanult! A könyvtárban többféle kölcsönzési politika érvényes, melyet az elrendezés és a könyvek jelölése is egyértelműen megmutat. Bármilyen teológiai témában az alapvető kiinduláshoz szükséges primér- és szakirodalom könnyen elérhető, átlátható, élmény volt az egymásnak felelgető szakmonográfiák között keresni, tájékozódni.

Első szakmai programként meglátogattuk a Bodleian Library legrégibb épületét és kutatótermeit.

A világ első (top) 5 könyvtára között számon tartott könyvtár alapításáról, használatáról hallottunk szakmai vezetést. Thomas Bodley, angol diplomata, tudós találta ki és valósította meg a köteleskönyv fogalmát azzal, hogy végigjárta a kiadókat, és meggyőzte őket arról, hogy tudományos érdek lenne egy helyen minden kiadványt hiány nélkül összegyűjteni. E célnak a brit szigetek legrégibb egyeteménél jobb helyet nem is találhatott volna. (Oxford egyetemének alapítását csak a Bolognai Egyetem és a párizsi Sorbonne előzte meg.) Jelenleg heti 5.000 kötet a könyvtár gyarapodása, melyet csak vidéki letéltárak működtetésével tudnak kezelni, de ezekből is napi kétszer indítanak könyveket az olvasók igényei szerint.

A konferencia első részének a könyvtárakat szolgáló könyvtári szolgáltatások volt a témája. A teológiai könyvtárösszág világszerte történő népszerűsítését oktatással igyekszik szolgálni a BETH, amerikai testvérszervezetével, az ATLA-val közösen. Jelenleg harmadik világbeli jelentkezők számára biztosítanak oktatást

az USA-ban, mely az ATLA éves konferenciáján való részvétellel kötődik össze. Európából egy ukrán baptista kolléga tudott kiutazni és tanulni a programmal. Magyarország sajnos nemzetközi besorolását tekintve nem pályázhat, viszont tervben van a felhasznált oktatási anyag elektronikus megjelentetése 7 kötetben, amely számunkra is elérhető lesz. A Nazarénus Egyház angliai teológiai könyvtárosa a világ különböző részein tartott tanfolyamokat helyi gyülekezeti könyvtárak és oktatási intézmények szakképzetlen könyvtárosai számára. Az oktatást egybekötötték egy könyvtári adatbáziskezelő telepítésével, és ennek használatát is megtanulják a résztvevők. A könyvtári szakismeretek terjesztése is lehet misszió! Hasonlóképpen egy norvég felsőoktatási könyvtár számolt be arról, hogy Madagaszkáron végzett könyvtáros képzést, az ottani könyvtáros feladatot ellátó, elsősorban női teológusok számára. Az első rész végén az ATLA is beszámolt az arculatváltás mögötti eseményekről (átvilágítás és rebranding), vagyis arról, hogy világszervezetté szeretnék kinőni magukat, ezért erőteljesen gyűjtik az európai szakirodalmat is, nyelvtől és vallástól függetlenül. Érdemes lenne a magyar teológiai szakfolyóiratok beillesztését is megfontolni az ATLA-ba.

A konferencia második részében tematikailag közös volt a Google és más keresőmotorok könyvtárakra gyakorolt negatív hatásának bemutatása, illetve a kiútkeresés. Ezt a blokkot Simone Kortekaas előadása nyitotta meg, aki azzal az érdekes felüttessel kezdte előadását, hogy a felhasználók által keresett tartalom 95%-a megtalálható az interneten. ...és folytatta: ha ez valóban így van, akkor a könyvtárak feladata, hogy a maradék 5%-ra koncentráljanak, és ezen információkhoz nyújtsanak hozzáférést. A holland könyvtárak számára a legfontosabb a felhasználók minél pontosabb megismerése (personák megalkotása), az eltérő igényekhez való alkalmazkodás. Ezek a könyvtárak a legtöbb erőfeszítést a felhasználók oktatásába fektetik.

Fontos tanulság, hogy a WorldCat, amelyhez a holland könyvtárak csatlakoztak, nagyon sok hibát, visszakeresési nehézséget és lehetetlenséget jelent. A WorldCat néhány évvel ezelőtt Magyarországra is terjeszkedni akart, a jelenlegi struktúrával azonban nemzeti rendszereink egy esetleges átvállalással sokat veszítenének. A konferencián a Lean Library termékről is hallottunk, amelyet szintén holland egyetemi könyvtári környezetből fejlesztettek startup cégben, és amely egy böngésző plugin segítségével a neten keresett és talált fizetős tartalmakról automatikusan megmondja, hogy az affiliált könyvtárakban ingyenesen elérhető-e. A fejlesztést a SAGE Kiadó vette meg, és rajtuk keresztül fizetősön érhető el a könyvtárak számára. A fejlesztés legfontosabb gondolata, hogy a felhasználó által bejárt úton kell a könyvtáraknak megjeleníteniük – jelen esetben már a böngészőben –, egyébként nem biztos, hogy „útba esnek” a felhasználó számára. Egy francia előadás a közkönyvtárak anonim kérdezz-felelek szolgáltatásában a vallási tematikájú kérdések és válaszok elemzését mutatta be, hangsúlyozva, hogy a vallási feszültségek növekedésével egyre fontosabbá vált, hogy milyen válaszokat kapnak az állampolgárok. A könyvtárosok információszolgáltatói szerepükönél fogva gyakran nagyobb, súlyosabb tekintélyre tesznek szert; vitás kérdések, vallási viszályok rendezésének igényével is keresik őket, ami a laikus közalkalmazotti szerepüktől igencsak távol esik, és ezért vallási kérdésekben továbbképzést igényelnek.

A felhasználók megnyerésében a partneri viszony kialakításának és a hozzájuk illő kommunikációs eszközök használatának fontosságát emelték ki a további előadók. Az oxfordi egyetemekenél, főiskoláknál a döntésekbe való bevonásuk, illetve a könyvtári beszerzési áron történő egyéni könyvvásárlási igény kielégítése volt a legsikeresebb együttműködés az elmúlt időben. Fontos a differenciált szolgáltatás! A kezdő és végzős diák között akkora különbség lehet,

mint egy végzős és doktorandusz hallgató között, illetve az akadémiai ranglétra különböző fokán álló oktatók igényei is eltérhetnek. Leginkább a személyre szabott oktatási anyagok kidolgozása vezet szélesebb elégedettségre. A nap utolsó előtti előadásaként *Bálint Ágnest* hallgathattuk, aki a biblioterápia magyarországi történetéből elevenített fel epizódokat, illetve a jelen gyakorlatot ismertette. Ágnes előadásában a teológiai könyvtárak szerepére kérdezett rá: „Mi az, amit hozzátehetnek a biblioterápia még szélesebb felhasználásához?” Válaszként egyrészt a vallási szövegek bevonását javasolta a terápiás olvasási módba, másrészt a spiritualitás kérdéseinek tematizálását, hiteles tradíciók megjelenítését szorgalmazta.

A konferencia utolsó napján a FAST tárgyszórendszer jelenlegi állapotáról volt szó, amely várhatóan nemzetközi szinten is lecseréli a Kongresszusi Könyvtár tárgyszóadatbázisát, amelyet a jó néhány magyar könyvtár (köztük a debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára) is használ. A változásra fel kell készülnünk, ezért hasznos volt a trendekről értesülni, és örülni lehet a használandó rendszer egyszerűsödésének.

A kéziratdigitalizálás fontos szempontjairól (nemzetközi kutathatóság) szólt az Utrechti Egyetem szerzetes-kutatója, illetve a stuttgarti Biblia Gyűjteményben folyó kutatásokról is hallhattunk. A minél teljesebb gyűjtés minél

teljesebb, több szempontú feldolgozással kell párosuljon ahhoz, hogy a hatás, az eredmény nemzetközileg is jegyezhető legyen.

A konferencián a hivatásos kiadók közül a De Gruyter képviseltette magát, ezúttal nem üzletkötővel, hanem egy szerkesztőjével, aki egy új projektnek igyekezett hírt verni és szakembereket megnyerni: *Encyclopedia of the Bible* and its Reception kiadási terveiről volt szó. A projektről az EISZ által szervezett De Gruyter napokon is hallhattunk már korábban, illetve jelenleg az EISZ által kínált adatbázis-előfizetések között is megtalálhatjuk.

A konferencia záróeseménye a közgyűlés volt, amelyen a pénzügyi helyzet és a jövőbeli tervek megvitatása volt napirenden.

A konferencia kísérőeseményei szokás szerint könyvtárlátogatások voltak, két college gyűjteményét és ritkaságait is sikerült megtekinteni (*Angus Library and Archive* és *Pusey House Library*) az országtól szokatlan napsütéses időben.

A jövő évi konferencia helyszíne az ukrán Lviv lesz. A szakmai napok témájaként a felhasználóképzés és a felhasználói oktatás kerül közelebbi fókuszba, a különböző intézményi jó gyakorlatok bemutatása lesz a cél.

Bálint Ágnes
Tiszántúli Református Egyházkerület
Nagykönyvtára
Mészáros Kornélia

Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtára

BETH résztvevők az oxfordi *Angus Library and Archive* épülete előtt. A kép forrása: <https://bit.ly/2nsRnDm>